

Warszawa, dn. 10 czerwca 2021 roku

Dr hab. Katarzyna Drózdź-Łuszczak
Instytut Polonistyki Stosowanej UW
Wydział Polonistyki UW

Opinia o rozprawie doktorskiej mgr Doroty Kruk

pt. „Wokół pojęcia 'straty'. Analiza semantyczna wybranych jednostek języka reprezentowanych przez czasownik *stracić* oraz wyrażeń bliskoznacznych”

Rozprawa doktorska mgr Doroty Kruk – pracownika dydaktycznego Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego – została opracowana pod moją opieką naukową w latach 2017-2020. Wyniki badań nad czasownikami z wybranego pola semantycznego Doktorantka przedstawia w siedmiu rozdziałach na 180 stronach.

Układ kompozycyjny przedstawionej pracy jest przejrzysty, wywód zaś logiczny, podporządkowany celowi, którym jest:

- /1/ prawidłowe wyodrębnienie jednostek zawierających kształty *stracić*, *zmarnować*, *przepuścić*, *roztrwonić* oraz *zaprzepaścić* i *przepaść*;
- /2/ ustalenie ich ograniczeń selekcyjnych oraz sformułowanie rozczłonkowanej i zhierarchizowanej definicji;
- /3/ zweryfikowanie i opis zachodzących pomiędzy opisywanymi czasownikami relacji znaczeniowych.

Koncepcję pracy mgr Dorota Kruk przygotowała w pełni samodzielnie.

W części teoretycznej po zaprezentowaniu celu i zakresu dysertacji Autorka przedstawia przyjęte założenia metodologiczne: rozpoczyna od dokonania rozgraniczenia między semantyką i pragmatyką, przybliża m.in. zarys problemów związanych z wyodrębnieniem jednostek języka, przywołuje prace poświęcone właściwościom konotacyjnym wyrażeń, przyjmuje rozstrzygnięcia dotyczące relacji semantycznych wyrażeń. Na koniec tej części omówione zostały zagadnienia bardziej szczegółowe, w tym problem aspektu w opisie semantycznym czasowników oraz interpretacja pozycji celownikowych (*dativus ethicus* oraz *dativus possessivus*). Przyjęte rozstrzygnięcia są przekonujące, natomiast sposób przedstawiania przyjętej metodologii badań i swoboda w referowaniu literatury przedmiotu dowodzą, że mgr Dorota Kruk bardzo dobrze zna prace poprzedników i umie z nich czerpać krytycznie.

Część drugą rozprawy otwiera rozdział poświęcony niedefiniowalności czasownika *mieć*, który – jak przekonuje Autorka rozprawy – jest niezbędnym do opisu komponentem struktury semantycznej wyodrębnionych w pracy jednostek języka. Kolejne rozdziały zawierają analizy semantyczne jednostek z kształtem *stracić* (również *natracić*, *potracić*, uznane za produkty operacji), *przetracić*, *wytracić* (z zastrzeżeniem, że niewykluczona jest przynależność jednostki opartej na tym czasowniku do innej niż ogólna odmiany języka), *zatracić się*, *zmarnować*, *przepuścić*, *roztrwonić*, *zaprzepaścić*, *przepaść*. W dysertacji rozstrzygnięto również, które z wymienionych czasowników stanowią część więcej niż jednej jednostki języka. Zaprezentowano także argumenty przemawiające za wykluczeniem z opisu jednostek opartych na tym samym kształcie, ale niewykazujących pokrewieństwa semantycznego, jak np.: *stracić głowę*, *stracić głowę dla (kogoś)* czy *stracić (kogoś) z oczu*.

Dla wszystkich wyodrębnionych jednostek języka zaproponowane zostały analizy semantyczne przeprowadzone zgodnie z założeniami semantyki redukcjonistycznej. Efektem przeprowadzonych w rozdziałach 4-6 analiz jest propozycja charakterystyki semantycznej, która dla każdej z wyodrębnionych jednostek została ujęta w eksplikację, uwzględniającą oddzielenie treści presuponowanych od informacji pod asercją.

Po rozdziale oznaczonym jako szósty znajduje się *Zakończenie*, w którym Autorka bynajmniej nie powtarza sformułowanych wcześniej konkluzji i zhierarchizowanych definicji, lecz stara się sformułować wnioski znacznie ogólniejsze, uwzględniające między innymi problem wieloznaczności i synonimii, czy wyznaczenia granic pola semantycznego.

Po *Zakończeniu* następuje obszerna *Bibliografia* (ponad 170 pozycji). Należy podkreślić, że jest to bibliografia nie tylko obszerna, lecz także właściwie wykorzystana.

Według mnie cel, jaki postawiła sobie w rozprawie mgr Dorota Kruk, został w pełni osiągnięty. Jednostki języka zostały wyodrębnione konsekwentnie według przyjętych założeń. Zaproponowano dla nich definicje, zbudowane z jednostek elementarnych. Zweryfikowano relacje semantyczne pomiędzy jednostkami. Choć Autorka zamyka swoje rozważania, cytując słowa Anny Wierzbickiej o tym, że „pytania semantyczne są prastare i nie dezaktualizują się z biegiem stuleci a odpowiedzi semantyczne przewracają się jak domki z kart” w mojej opinii dysertacja przyniosła rzetelny, wyczerpujący w ramach przyjętej metodologii opis podjętej problematyki.

Katarzyna Działo-Łuszczysz